

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2020. gada 3. februārī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Gunārs Kusiņš, tiesneši Aldis Laviņš un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Irinas Kovalenko (turpmāk
– Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 2/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 1. panta pirmo daļu (turpmāk – apstrīdētā norma), ciktāl tā nepieļauj negatīvās atzīšanas prasības celšanu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 90. pantam un 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no 2017. gada 11. decembra.

2. Saskaņā ar apstrīdēto normu katrai fiziskajai un juridiskajai personai ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja vispārējās jurisdikcijas tiesā cēla prasību, lūdzot atzīt par nepamatotiem atbildētāja pieprasītos maksājumus un ar tiem saistītos līgumsoda un likumisko procentu maksājumus un noteikt atbildētājam pienākumu tos anulēt.

Pirmās instances tiesa secināja, ka Pieteikuma iesniedzēja pēc būtības lūgusi atzīt tiesisko attiecību nepastāvēšanu starp viņu un atbildētāju, proti, cēlusi negatīvo atzīšanas prasību. Tiesa norādīja, ka saskaņā ar apstrīdēto normu persona var celt prasījumu Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, lai novērstu konkrētu tās tiesību vai interešu aizskārums vai apstrīdējumu. Tiesa secināja, ka tiesiskais regulējums neparedz personas tiesības celt negatīvo atzīšanas prasību, un pieņēma lēmumu izbeigt tiesvedību civillietā. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tādējādi ir aizskartas viņai Satversmes 90. pantā noteiktās tiesības zināt savas tiesības un 92. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību tikai tad, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja iesniedza blakus sūdzību par pirmās instances tiesas lēmumu, ar kuru izbeigta tiesvedība civillietā. Izskatījusi Pieteikuma iesniedzējas blakus sūdzību, apelācijas instances tiesa pievienojās pirmās instances tiesas lēmuma motivācijai un nolēma atstāt minēto lēmumu negrozītu. Ar Senāta Civillietu departamenta senatoru kolēģijas rīcības sēdes lēmumu atteikts pieņemt Pieteikuma iesniedzējas blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas lēmumu. Senāta Civillietu departamenta senatoru kolēģijas rīcības sēdes lēmums nav pārsūdzams. Tātad pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai skaitāms no 2019. gada 2. jūlija, kad tika pieņemts un stājās spēkā Senāta Civillietu departamenta senatoru kolēģijas rīcības sēdes lēmums. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 2. janvārī. Tātad Pieteikuma iesniedzēja ir ievērojusi sešu mēnešu termiņu pieteikuma iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas pirmā teikuma prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajām augstāka juridiska spēka tiesību normām.

7.1. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 90. pantam, proti, tajā ietvertajām tiesību normu skaidrības un paredzamības prasībām.

Satversmes 90. pantā citstarp ietverti tiesību normu kvalitātes kritēriji, atbilstoši kuriem ikvienai tiesību normai jābūt pieejamai, kā arī pietiekami skaidrai un

paredzamai. Tiesību normas skaidrība un paredzamība ir vērtējama, pamatojoties uz šīs normas interpretāciju. Proti, tiesību norma ir atzīstama par neskaidru tad, ja ar interpretācijas metožu palīdzību nav iespējams noskaidrot tās patieso jēgu (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 21. februāra sprieduma lietā Nr. 2018-10-0103 13.1. punktu*).

Pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 90. pantam, Pieteikuma iesniedzēja vien pauž viedokli, ka tā varot tikt interpretēta arī atšķirīgi, proti, tādā veidā, kas pieļautu negatīvās atzīšanas prasības celšanu tiesā. Tomēr pieteikumā nav norādīts juridisks pamatojums apstrīdētās normas iespējamai neatbilstībai Satversmes 90. pantam. Proti, Pieteikuma iesniedzēja nav juridiski pamatojusi to, ka viņa nespētu noskaidrot un izprast apstrīdētās normas saturu vai ka tā liegtu viņai iespēju noskaidrot savas tiesības un pienākumus.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 90. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

7.2. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums šajā daļā atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Civilprocesa likuma 1. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” pēc Irinas Kovalenko pieteikuma (pieteikums Nr. 2/2020).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Saeimu – **līdz 2020. gada 3. aprīlim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu par Civilprocesa likuma 1. panta pirmās daļas atbilstību Satversmes 90. pantam.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš